

**Міністерство освіти і науки України
Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського**

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД І СУЧАСНІСТЬ

**Матеріали
XXIX наукової конференції
здобувачів вищої освіти**

Випуск 44

Одеса – 2023

УДК: 001:005.745

I – 90

Збірник містить тези доповідей окремих учасників
XXIX наукової конференції здобувачів вищої освіти
«Історичний досвід і сучасність».

Редакційна колегія збірника:

Богданова І. М., доктор педагогічних наук, професор,
Букач В. М., кандидат історичних наук, приват-професор,
Наумкіна С. М., доктор політичних наук, професор,
Сокаль М. А., кандидат філологічних наук, доцент,
Сухотеріна Л. І., доктор історичних наук, професор.

Відповідальний редактор – Букач В. М.

Друкується за рішенням Вченої ради Південноукраїнського
національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського
від 25 травня 2023 року, протокол № 12.

(С) Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського (м. Одеса), 2023.

(С) Букач В. М., упорядник, 2023.

5. Бураківський І., Немиря Г., Павлюк О. Україна і європейська інтеграція *Політика і час*. 2020. № 3 - 4. С. 5 - 14.

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО ЛІДЕРСТВА У СТАНОВЛЕННІ І РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ СВІТОВИХ ЕКОНОМІК

Миргородська О., Бабіна В. О.

Поняття «лідерство» передбачає таке становище суб'єкта діяльності по відношенню до іншого суб'єкта діяльності, при якому суб'єкт, що займає цю позицію, має можливість такого впливу на діяльність іншого суб'єкта, яке буде визначальним у відношенні до цієї діяльності, перш за все, тієї, яка впливає на провідного суб'єкта. Вирішальним у цьому визначенні є те, що лідерство виникає не тільки в суб'єкт-об'єктному, а насамперед у суб'єкт-суб'єктному відношенні і водночас забезпечується особливим становищем лідируючого суб'єкта по відношенню до іншого суб'єкта за вплив лідера.

Основною ознакою цього положення є здатність керівника здійснювати дії, які є визначальними для загального становища двох або більше взаємодіючих суб'єктів в єдиній для них системі відносин і не здійснюються суб'єктом, з яким він взаємодіє. Відповідно, для лідера міжнародних відносин визначальним є особливе становище в єдиній системі міжнародних відносин [3, с. 32]. Важливими причинами, на які слід звернути увагу при аналізі феномену лідерства, є, таким чином, структурні причини. Саме суб'єкт міжнародних відносин ототожнюватиме себе з тим елементом цієї системи на конкретному етапі її історичного розвитку, який є для нього найбільш важливим і значущим і має найбільш вагомі підстави для претензій на лідерство в міжнародних відносинах.

Розуміння лідерства може варіюватися від здатності провідного актора реалізовувати свої політичні цілі, незважаючи на можливий опір іншого актора (або просто набути ключових здібностей впливу для досягнення цілей, в яких зацікавлені різні актори), до постулювання відносин лідерства зі

здатністю організовувати все більше і більше аспектів діяльності конкуруючого гравця. Претензії на односторонній характер лідерства в останній описаній ситуації, доведені до крайності, будуть пов'язані з гегемоністськими намірами позивача [4].

Якщо простежити динаміку історичного розвитку міжнародної системи, то побачимо зміну характеру провідного актора. Якщо в системі міжнародних відносин ХІХ ст., яка значною мірою відповідала параметрам традиційних дослідницьких підходів, такими суб'єктами були держави, які називали «великими державами», то у ХХ ст. – держави, які зосередили у своїх руках значно більший вплив на міжнародній арені і тому їх почали називати «наддержавами», а на рубежі минулого і нинішнього століть єдина держава, яка зберегла статус наддержави, – Сполучені Штати Америки – висувала претензії на світову гегемонію [1]. Відповідно, розгляд історичної динаміки міжнародної системи дозволяє визначити, як відбувалася трансформація поняття «лідерство» і як воно все більше співвідносилося з поняттям «гегемонія».

Можна сказати, що вплив гегемонії на збереження глобальної стабільності є подвійним: підвищення ступеня впорядкованості та цілісності міжнародних відносин збігається з більшою глибиною протиріч у справі збереження держав, а також економічних і суспільні сили, чий інтереси не збігаються з інтересами гегемона. Причина цього полягає в тому, що самим предметом таких протиріч є не просто можливість самостійної зовнішньої політики, а здатність бути одним із ключових центрів впливу в умовах формування глобальної економічної взаємозалежності [5].

Універсалістські тенденції розвитку міжнародної системи призводять не тільки до підвищення ролі міжнародних інститутів у регулюванні міжнародних відносин, а й до залучення до цих інститутів країн з різними інтересами. У цьому контексті намір розвинутих країн і нинішнього світового лідера – Сполучених Штатів Америки – виступати головною силою, що відіграє ключову роль у здійсненні роботи цих інституцій, тим

самим зміцнюючи інституційні основи лідерства та гегемонії. претензій, дестабілізує міжнародну систему, започатковуючи новий етап боротьби за міжнародне лідерство, яке, у свою чергу, спрямоване на стабілізацію в нових умовах [2, с. 161]. Практика одностороннього прийняття рішень навряд чи сумісна з тенденціями, що формуються в розвитку системи міжнародних відносин, а значить, гегемонія в найближчому майбутньому навряд чи стане основною практикою.

Перехід від боротьби за гегемонію, що відбулася в ХХ столітті, до боротьби за лідерство є наслідком децентралізації системи міжнародних відносин, ускладнення організації світоустрою, в якому грають інтереси країн, що розвиваються. Дедалі важливішу роль, чії економічні об'єднання дозволяють їм набувати більшої геополітичної ваги, а процес діалогу культур, що зароджується, – можливість зробити домінуючий західно-центричний дискурс більш конкурентоспроможним і різноманітним.

-
1. Дядюсь Д. Стратегія глобального лідерства США в сучасних міжнародних відносинах. 2022// https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/57170/1/РЕПОЗИТАРІЙ_Дядюсь_Дядюсь.pdf
 2. Lymar M. Витоки та еволюція концепції глобального лідерства США. *Eminak: Scientific Quarterly Journal*. 2019. № 2 (26). С. 160 - 167.
 3. Mytsyk L. Еволюція глобального лідерства США в сучасній системі міжнародних відносин. *Історичні і політологічні дослідження*. 2019. № 1 (64). С. 29 - 36.
 4. Tirmizi S. A., Tirmizi S. N. Is Servant Leadership Universally Relevant? A Study Across Cultures and Sectors. *International Leadership Journal*. 2020. Т. 12. № 3. Р. 36 - 38.
 5. Xuetong Y. Leadership and the Rise of Great Powers. *Princeton University Press*. 2019// <https://press.princeton.edu/books/hardcover/9780691190082/leadership-and-the-rise-of-great-powers>